

Oprava odpočtu daně z důvodu nezaplacení pohledávky

Michael Pleva, Johana Imbr

Rödl & Partner

Platí vám vaši zákazníci faktury řádně a včas? Pokud ano, patříte k těm šťastnějším. Pokud ne, je tento podcast určený právě pro vás. Nahlédneme v něm do problematiky DPH u nedobytných pohledávek a řekneme si, kdy máte možnost si od státu nechat vrátit alespoň částku zaplaceného DPH, jaké podmínky musíte splnit a jak prakticky postupovat.

Zákon o DPH umožňuje provést opravu základu daně u takových pohledávek, které s velkou pravděpodobností zůstanou trvale nezaplaceny. Zákonodárce proto opravu základu daně podmínil tím, že je zpravidla proti dlužníkovi vedeno oficiální řízení, nebo nastaly relevantní skutečnosti poukazující na to, že pohledávka uhrazena pravděpodobně nebude. Úvodem je potřeba zmínit, že se jedná o složitou problematiku, je proto vždy potřeba vycházet ze správného znění zákona a detailně posoudit váš konkrétní případ. Společně se podíváme na vybrané případy.

První možností opravy základu daně je situace, pokud je pohledávka vymáhána v rámci **exekučního řízení**, dosud nebyla vymožena a od prvního exekučního příkazu uplynul nejméně jeden rok, nebo exekuce skončila zastavením pro nemajetnost dlužníka. Dalším případem je skutečnost, kdy je proti dlužníkovi zahájeno **insolvenční řízení** a soud vydal konkrétní rozhodnutí. Jedná se zpravidla o prohlášení konkursu na majetek dlužníka, přeměnu reorganizace v konkurs nebo schválení oddlužení a ze související zprávy je zřejmé, že pohledávka nebude zcela nebo zčásti uspokojena. Opravu základu daně lze také provést, pokud došlo k **úmrtí dlužníka** a z řízení o pozůstalosti je zřejmé, že pohledávka nebude moci být uspokojena. Jelikož tato řízení mohou trvat dlouhou dobu, zákon o DPH dává věřitelům možnost provést opravu základu daně ve výši kvalifikovaného odhadu, pokud uplynuly 3 roky od uskutečnění zdanitelného plnění. Na základě vývoje daných řízení potom věřitel musí kvalifikovaný odhad zpřesňovat tak, aby odpovídal realitě.

Od ledna 2025 vstoupila v účinnost novela zákona o DPH, která v oblasti nedobytných pohledávek přinesla řadu změn. Tyto změny z velké části reflektují vývoj judikatury Soudního dvora Evropské unie, který v poslední době pravidla stanovená členskými státy koriguje spíše směrem ve prospěch daňových subjektů. Pozitivní novinkou je, že nově bude moci věřitel provést opravu základu daně u pohledávek v insolvenčním řízení (za předpokladu, že nastanou výše uvedené situace), i pokud věřitel tuto svou pohledávku do insolvenčního řízení řádně nepřihlásil. Musí však být schopen prokázat, že pohledávku nepřihlašoval, neboť předem věděl, že by žádné prostředky z insolvence nezískal. Nově je také možné provést opravu základu daně i u pohledávek, které se nenachází v žádném z výše uvedených řízení, pokud se jedná o pohledávku do 10 000 korun včetně daně, která je více než 6 měsíců po splatnosti, věřitel dlužníka alespoň dvakrát písemně vyzval k úhradě této pohledávky a současně souhrn pohledávek za tímto dlužníkem nepřesahuje 20 000 korun za kalendářní rok.

Uvedený výčet situací a podmínek není zcela úplný, jelikož se jedná o velmi komplexní a složitou problematiku. Slouží ale jako dobrý návod k tomu, aby si plátcí mohli udělat alespoň prvotní představu o tom, zda je u jejich pohledávek vůbec možné o opravě základu daně a DPH vůbec uvažovat. Pokud věřitel uzná, že ano, je vždy vhodné potvrdit si to s daňovým poradcem, který dá jasné stanovisko.

Jak opravu provést po praktické stránce? Věřitel musí jako první vystavit opravný daňový doklad (dobropis), na kterém musí být uvedeny specifické náležitosti. Kromě obvyklých náležitostí, které by měl obsahovat každý opravný daňový doklad, je nutné uvést i informace k původnímu zdanitelnému

plnění, paragraf ze zákona, na jehož základě je oprava prováděna, a také údaje o výši neuhrazené pohledávky.

Vystavený opravný daňový doklad musí věřitel prokazatelně doručit dlužníkovi. Z toho důvodu doporučujeme doručovat opravné daňové doklady v této situaci prostřednictvím datové schránky a z opatrnosti doklady doručit nejen dlužníkovi, ale i například příslušnému exekutorovi, notáři či insolvenčnímu správci.

Jakmile jsou opravné daňové doklady prokazatelně doručeny, zahrne je věřitel do přiznání k DPH a do kontrolního hlášení. V kontrolním hlášení věřitel označí, že se jedná o opravu základu daně z titulu nedobytné pohledávky a jako přílohu přiznání k DPH přiloží příslušné opravné daňové doklady. Občas se stává, že správce daně má k opravě základu daně doplňující dotazy, popřípadě požaduje prokázat, že dobropisy byly skutečně doručeny, a proto je vhodné mít vše řádně připraveno. Zpravidla se však jedná o krátké neformální dotazy, po jejichž zodpovězení je přiznání k DPH vyměřeno a oprava základu daně je tím uznána.

Kontrolní otázky:

- 1. Jaká řízení musí u dlužníka probíhat, aby věřitel mohl zvažovat provedení opravy základu daně z titulu nedobytné pohledávky?**

Exekuční řízení, insolvenční řízení a dědické řízení. a

- 2. Existuje hodnotový limit pod, nebo nad kterým nelze opravu základu daně u nedobytné pohledávky provést?**

Žádný takový limit neexistuje.

- 3. Může věřitel provést opravu základu daně u nedobytné pohledávky, pokud u dlužníka neprobíhá žádné ze zmíněných řízení?**

Ano, pokud se jedná o pohledávku v celkové hodnotě nepřesahující 10 000 korun, která je více než 6 měsíců po splatnosti, dlužník věřitele dvakrát písemně vyzval k úhradě a úhrn pohledávek za tímto dlužníkem nepřesáhne 20 000 korun za rok.